

**Application of Gideon Toury's Norm Theory and Newmark's
Theory in Critiquing the Arabic Translation of Selected Poems
by Golchin Gilani by Mohammad Nour El-Din Abdul-Moneim
(A Case Study of the Poem *Khaneh Viran*)**

Sobhan Kavosi*

Assistant Professor, Department of Arabic
Language and Literature, Kosar University of
Bojnord, Bojnord, Iran

Abstract

The translation of poetry, a particularly intricate domain of literary translation, consistently encounters the challenge of preserving the uniqueness and profundity of notions, as it seeks to convey the semantic nuances and aesthetic qualities of the source language into the target language. Consequently, numerous hypotheses have arisen in this domain. Gideon Toury's idea of norms is a crucial framework in poetry translation, focusing on the translation process or the act of translation itself. Mohammad Nuruddin Abdul Moneim has translated numerous Persian poems into various languages, including the Arabic translations of the Gilani collection. The poetry in Gilani's book encompasses distinct emotional and cultural issues, necessitating meticulous care and attention in translation. This research focuses on the translation of the poem "Khaneh Wiran" by Golchin Gilani, aiming to meticulously analyze and assess the Arabic translation of cultural categories,

* Corresponding Author: s.kavosi@kub.ac.ir

How to Cite: Kavosi, S. (2025). Application of Gideon Toury's Norm Theory and Newmark's Theory in Critiquing the Arabic Translation of Selected Poems by Golchin Gilani by Mohammad Nour El-Din Abdul-Moneim (A Case Study of the Poem *Khaneh Viran*). *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 14 (31), 99- 128. doi: [10.22054/RCTALL.2025.82043.1754](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2025.82043.1754)

metaphorical concepts, and the melodic structure inherent in Persian poetry. The research emphasizes adherence to original meanings, precision in translating cultural expressions, coherence, and tonal execution. Furthermore, it delineates strengths and shortcomings in the translation and offers recommendations to enhance the quality of analogous literary translations. The research indicates that Mohammad Nuruddin Abdul Moneim's Arabic translation effectively conveys the principal meanings and feelings of Persian poetry; nonetheless, there are instances requiring greater clarity in cultural interpretation and the use of suitable terms. Utilizing more exact terminology and descriptions can enhance clarity and effectively communicate the primary meanings.

Keywords: literary translation, Tori norms, Persian poetry, Arabic translation, Gilani anthology, Nooruddin Abdul Moneim

Introduction

Translation significantly contributes to exchanges among many cultures and civilizations by effectively transmitting ideas and promoting cultural interchange. In the contemporary world, nations, alongside their indigenous knowledge, also pursue the accomplishments and literature of other nations. Since the mid-20th century, the increasing interest in Iranian studies within the Arab world has resulted in significant attention to contemporary Persian poetry, prompting the translation of numerous works by Persian poets into Arabic. These translations have familiarized Arab audiences with the techniques and themes of modern Persian poetry, thereby reinforcing the cultural connections between Persian and Arabic speakers. As a result, poets like Forough Farrokhzad, Sohrab Sepehri, Parvin E'tesami, Ahmad Shamlou, and Golchin Gilani have attained significant recognition among Arabic-speaking audiences.

Nevertheless, poetry translation has distinct problems, as poetry consists of three fundamental elements: music, structure, and meaning, all of which are difficult to communicate accurately in the target

language. In translating Persian poetry to Arabic and vice versa, the translator must balance authenticity to the original literary form with accessibility for the intended audience. Notable discrepancies in translators' methodologies make this difficulty evident in contemporary translations of Persian poetry into Arabic. Certain translations prioritize transmitting the basic message, neglecting creative features like metaphors and rhythm, whereas others strive to maintain the original style and structure while remaining true to the lyrical essence.

Contemporary translation theories provide significant insights into comprehending translation obstacles, categorizing them, and suggesting effective strategies to mitigate these issues (Mahdipur, 2009: 15). Gideon Toury's Norm Theory, a fundamental framework in literary translation analysis, is based on Itamar Even-Zohar's notion of "polysystems" and James Holmes' "descriptive approach." Gideon Toury initially presented his idea in 1980 in the book *In Search of an Idea of Translation* and subsequently revised it in 1995 in *Descriptive Translation Studies and Beyond*. This theory conceptualizes translation as a cultural process, highlighting the disparities in languages and textual traditions, in contrast to theories that prioritize total equivalence in translation (Gentzler, 2014: 63).

Literature Review

The preliminary endeavors to present Persian literature to the Arab world commenced in the early 20th century. Wadia Bin Faris Al-Bustani was the inaugural translator of Omar Khayyam's quatrains from English to Arabic, succeeded by Ahmad Rami, who translated them directly from Persian to Arabic, publishing his translation in 1924. Subsequently, Abdul Wahhab Azzam, a professor at an Egyptian institution, rewrote and reintroduced Ferdowsi's *Shahnameh*—initially translated by Abu al-Fath al-Bandari in the 13th century—with a preface titled *Al-Shahnameh: The Great Epic of the Persians*. These initiatives markedly heightened the interest of the Egyptian and Arab

literary communities in Persian literature (See: Kazemi Najaf Abadi & Rahimi Khoygani, 2017: pages. 121; Jamal al-Din, 2008: p. 131).

The subsequent studies have examined this domain: The Utilization of Gideon Toury's Norm Theory in the Qualitative Evaluation of the Arabic Translation of Fereydoon Moshiri's Poems, by Afzali, Ali, and Madani, Akram (Journal: Comparative Studies in Persian and Arabic). This study analyzes portions of Fereydoon Moshiri's poetry as translated into Arabic in the book *Mukhtarat Min al-Shi'r al-Farsi al-Hadith* by Mohammad Nour El-Din Abdul-Moneim. This analysis employs descriptive, process-oriented translation studies based on Gideon Toury's Norm Theory.

Analysis of the Arabic Translation of Sohrab Sepehri's Poetry According to Gideon Toury's Norm Theory, by Afzali, Ali, and Madani, Akram (Journal: The Iranian Association of Arabic Language and Literature). This study examines segments of Sohrab Sepehri's poetry as translated in the book *Mukhtarat Min al-Shi'r al-Farsi al-Hadith* by Mohammad Nour El-Din Abdul-Moneim, utilizing Gideon Toury's Norm Theory and a descriptive, process-oriented approach to translation studies.

Evaluation of Shuarabi's Poetic Translation of Hafez's First and Third Ghazals According to Gideon Toury's Framework, by Abbaszadeh, Fazel (Journal: Critique, Analysis, and Aesthetics of Texts). This study analyzes Amin Al-Shuarabi's poetic translation of Hafez's first (*Alā Yā Ayyuhā Sāqī...*) and third (*Agar Ān Turk-e Shirāzī...*) ghazals through the lens of Toury's target-oriented approach.

A Semantic Analysis of Conceptual Metaphors in the Poetry of Khalil Mutran and Golchin Gilani, by Sadeghi et al. (Journal: Comparative Literature Studies). This study examines conceptual metaphors (orientational, structural, and ontological) in the poetry of Khalil Mutran and Golchin Gilani to assess their prevalence and the poets' inclination in utilizing these images.

Comprehensive Examination of Emotions and Themes in Golchin Gilani's Poetry: An Analysis by Hasanabadi, Mahmoud, and Sajjadi, Zahra (Journal: Research Journal of Lyric Literature). This descriptive

study offers a concise biography of Golchin Gilani and analyzes themes and emotions in his poetry, including love, sadness, hope, despair, memories, homeland, fate, life and death, and the enigma of existence, accompanied by examples.

The article "The Efforts of Mohammad Nour El-Din Abdul-Moneim in Promoting Persian Language and Literature in Egypt" by Behrouz Ghorban Zadeh (2016) separately analyzes Abdul-Moneim's contributions to the promotion of Persian in the Arab world, especially in Egypt.

An examination of current research on the translation of modern Persian poetry into Arabic indicates that there is a lack of books, articles, or independent studies focusing on the qualitative analysis of Golchin Gilani's poetry translation into Arabic via the lens of Gideon Toury's Norm Theory.

Research Methodology

This research uses a descriptive, analytical, and comparative approach based on Gideon Toury's Norm Theory to look at the Arabic translation of some poems by Golchin Gilani that can be found in the book *Mukhtarat Min al-Shi'r al-Farsi al-Hadith* (Selections from Modern Persian Poetry). The study aims to investigate the musical, cultural, and metaphorical aspects of the translator's work, along with the degree of faithfulness, cultural precision, and effective conveyance of tone and coherence in the translation. The objective is to ascertain the strengths and flaws of these translations and offer ideas for enhancing the quality of analogous translations.

Conclusion

Abdul-Moneim's Arabic translation effectively communicates the essential concepts and descriptions of the original Persian text. Nonetheless, there exists potential for enhancement in the use of terminology and descriptive phrases. Enhancing integrity to the original text and its emotional depth can be achieved by focusing on exact

descriptions, logical linkages, and appropriate word choices. The translator has achieved an accurate translation that aligns with the source text through meticulous linguistic and structural choices. However, slight modifications in syntax and diction could significantly enhance the tone, style, and artistic effect of the original work. The significance of cultural disparities in translation has been emphasized, as the translator has sought to faithfully convey metaphors and implicit meanings from Persian to Arabic. Nonetheless, cultural and emotional subtleties are occasionally overlooked in direct translations, impacting the reader's perspective and emotional involvement.

The translator has concentrated on the symbolic imagery and its representation in the target language, making selections that occasionally lead to minor alterations in tone, rhythm, and emotional expression. Abdul-Moneim has adeptly encapsulated the fundamental meanings and emotions of the Persian text, effectively conveying the character's shock and bewilderment. His translation conforms closely to the fundamental and essential standards of translation.

Utilizing more detailed descriptions to highlight the character's inner emotions and the poet's reflections may have yielded an exemplary translation. This may have been accomplished by incorporating supplementary phrases to improve clarity and more effectively communicate the original meanings.

Another feature of Newmark's theory applicable to the analysis of this translation is the notion of "modified literal translation." This perspective posits that the translator may employ a translation method that adheres closely to the linguistic structures of the source text while implementing slight modifications to maintain fluency and meaning. This strategy may facilitate a more precise conveyance of the concepts and emotions inherent in the original text. It would have been especially helpful in areas where the Persian structure presented difficulties in translation into Arabic, facilitating a balance between preserving the authenticity of the source text and adapting to the target language.

----- پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی -----

دوره ۱۴، شماره ۳۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۳، ۹۹-۱۲۸

rctall.atu.ac.ir

DOI: [10.22054/rctall.2025.82043.1754](https://doi.org/10.22054/rctall.2025.82043.1754)

کاربست نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری و نیومارک در نقد برگردان عربی گزیده‌ای از اشعار گلچین گیلانی توسط محمد نورالدین عبدالمنعم (بررسی موردی شعر خانهٔ ویران)

سبحان کاوسی * استادیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه کوثر بجنورد، بجنورد، ایران

چکیده

ترجمهٔ شعر به عنوان یکی از پیچیده‌ترین عرصه‌های ترجمهٔ ادبی، انتقال لایه‌های معنایی و زیبایی‌های زبان مبدأ به زبان مقصد را همواره با خطر از دست دادن اصالت و عمق مفاهیم مواجه می‌کند؛ از این رو، نظریه‌های مختلفی در این زمینه به وجود آمده است. از مهم‌ترین نظریه‌های ترجمهٔ شعر، نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری است که به فرآیند ترجمه یا خود عمل ترجمه پرداخته می‌شود. در زبان فارسی نیز اشعار بسیاری به زبان‌های مختلف ترجمه شده است که از جملهٔ آن‌ها اشعار گلچین گیلانی به زبان عربی توسط محمد نورالدین عبدالمنعم است. از آنجایی که اشعار گلچین گیلانی دربرگیرندهٔ درون‌مایه‌های احساسی و فرهنگی خاص است؛ بنابراین، در ترجمه نیازمند دقت و توجه ویژه‌ای است. ترجمهٔ شعر «خانهٔ ویران» اثر گلچین گیلانی، موضوع این پژوهش است که با هدف بررسی و ارزیابی دقیق ترجمهٔ عربی مقوله‌های فرهنگی، مفاهیم استعاری و ساختار موسیقایی در شعر فارسی از نظر وفاداری به معانی اصلی، دقت در ترجمهٔ تعبيرات فرهنگی و انسجام و لحن اجرایی و شناسایی نقاط قوت و ضعف در ترجمه و ارائهٔ پیشنهاد برای بهبود کیفیت ترجمه‌های ادبی مشابه، صورت می‌پذیرد. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که ترجمهٔ عربی محمد نورالدین عبدالمنعم به طور کلی توانسته است معانی و احساسات اصلی شعر فارسی را منتقل کند، اما در برخی موارد نیاز به دقت بیشتری در تفسیر فرهنگی و انتخاب عبارات مناسب وجود دارد. استفاده از عبارات و توصیف‌های دقیق‌تر می‌تواند به بهبود وضوح و انتقال بهتر معانی اصلی کمک کند.

کلیدواژه‌ها: ترجمهٔ ادبی، هنجارهای توری، شعر فارسی، ترجمهٔ عربی، گلچین گیلانی، نورالدین عبدالمنعم.

۱. مقدمه

ترجمه به عنوان یکی از مؤثرترین راه‌های انتقال مفاهیم و تبادل فرهنگی، نقش مهمی در ایجاد تعاملات میان فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف ایفا می‌کند. در دنیای امروز، ملت‌ها علاوه بر دانش بومی خود به دستاوردها و ادبیات سایر ملت‌ها نیز نیازمندند. از نیمه دوم قرن بیستم با افزایش علاقه به ایران‌شناسی در جهان عرب، توجه خاصی به شعر معاصر فارسی معطوف شده و آثار بسیاری از شاعران فارسی‌زبان به زبان عربی ترجمه شده است. این ترجمه‌ها موجب آشنایی عرب‌زبانان با سبک‌ها و مضامین شعر معاصر فارسی و تقویت پیوندهای فرهنگی میان فارسی‌زبانان و عرب‌زبانان شده است. در نتیجه، شاعرانی همچون فروغ فرخزاد، سهراب سپهری، پروین اعتصامی و احمد شاملو و گلچین گیلانی جایگاه ویژه‌ای در میان مخاطبان عرب‌زبان یافته‌اند.

ترجمه شعر با چالش‌های ویژه‌ای روبه‌رو است؛ زیرا شعر به‌طور خاص از سه عنصر موسیقی، ساختار و معنا تشکیل شده که انتقال دقیق آن‌ها به زبان مقصد بسیار دشوار است. در روند ترجمه شعر فارسی به عربی و برعکس، مترجم ناگزیر است میان وفاداری به ساختار شعری اصلی و قابلیت فهم‌پذیری برای مخاطب زبان مقصد، توازنی برقرار کند. این موضوع در ترجمه‌های کنونی شعر فارسی به عربی نیز نمود داشته و تفاوت‌های برجسته‌ای در رویکردهای مترجمان مختلف مشاهده می‌شود. برخی ترجمه‌ها تنها به انتقال مضمون کلی بسنده می‌کنند و از عناصر هنری مانند استعاره‌ها و آهنگین بودن شعر صرف‌نظر می‌کنند؛ در حالی که برخی دیگر تلاش می‌کنند تا ضمن حفظ سبک و قالب اصلی، به محتوای شعری نیز وفادار بمانند.

امروزه نظریه‌ها راهی است برای آشنایی هر چه بهتر با مشکلات ترجمه، طبقه‌بندی‌های آن و نیز عرضه راه‌حلهایی برای تصمیم‌گیری در جهت حل مشکلات پیش رو (مهدی‌پور، ۱۳۸۹: ۱۵). یکی از نظریه‌های مهم در نقد ترجمه ادبی، نظریه هنجارهای گیدئون توری^۱ است که از مفهوم «نظام‌های چندگانه» ایتامار اون زوهر^۲ و «دیدگاه توصیفی» جیمز هولمز^۳ سرچشمه گرفته است.

-
1. Toury, G.
 2. Onzohr, I.
 3. Holmes, J.

گیدئون توری نخستین بار نظریه خود را در سال ۱۹۸۰ در کتاب «در جست‌وجوی نظریه ترجمه» مطرح کرد و سپس آن را در سال ۱۹۹۵ در کتاب «مطالعات توصیفی ترجمه» و فراتر از آن تکمیل کرد. این نظریه، ترجمه را به عنوان فرآیندی فرهنگی معرفی می‌کند و بر تفاوت‌های زبان‌ها و سنت‌های متنی تأکید دارد؛ برخلاف نظریه‌هایی که بر همسانی کامل در ترجمه تمرکز می‌کنند (گنتزler^۱، ۱۳۹۳: ۶۳).

این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی - تطبیقی و با اتکا بر نظریه هنجارهای گیدئون توری به بررسی و واکاوی ترجمه گزیده‌ای از اشعار گلچین گیلانی به زبان عربی در کتاب «مختارات من الشعر الفارسی الحدیث» می‌پردازد تا بتوان از این طریق به ابعاد موسیقایی، فرهنگی و استعاری را در ترجمه مترجم به همراه میزان وفاداری، دقت فرهنگی و انتقال موفقیت‌آمیز لحن و انسجام در ترجمه این اشعار دست یافت و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی کرد. این پژوهش همچنین تلاش دارد پیشنهاداتی برای بهبود کیفیت ترجمه‌های مشابه ارائه دهد.

سؤالات پژوهش از قرار زیر است:

- آیا ترجمه عبدالمنعم از اشعار گلچین گیلانی بر اساس زبان مقصد یا مبدأ است و چگونه این رویکرد بر کیفیت ترجمه تأثیر گذاشته است؟
- عبدالمنعم تا چه حد در انتقال و حفظ مفاهیم موسیقایی، فرهنگی و استعاری شعر شاعر معاصر فارسی به زبان عربی موفق بوده است؟
- اصول الگوی هنجارهای توری چگونه در ترجمه عبدالمنعم اجرا شده و چه تأثیری بر کیفیت ترجمه دارد؟

۲. پیشینه پژوهش

اولین تلاش‌ها برای معرفی ادبیات فارسی به جهان عرب در نیمه اول قرن بیستم آغاز شد. ودیع بن فارس البستانی اولین بار رباعیات خیام را از انگلیسی به عربی ترجمه کرد، سپس احمد رامی آن را مستقیماً از فارسی به عربی برگرداند و در سال ۱۳۰۳ هجری شمسی منتشر کرد. در ادامه، عبدالوهاب عزام، استاد دانشگاه مصر، شاهنامه فردوسی را که قبلاً

1. Gentzler, E.

توسط ابو الفتح البنداری در قرن هفتم ترجمه شده بود، تصحیح و با مقدمه‌ای به عنوان «الشاهنامه: ملحمة الفرس الكبرى» منتشر کرد. این اقدامات باعث افزایش توجه جامعه ادبی مصر و جهان عرب به ادبیات فارسی شد (ر. ک: کاظمی نجف آبادی و رحیمی خویگانی، ۱۳۹۶: ۱۲۱ و جمال الدین، ۲۰۰۸: ۱۳۱).

از جمله پژوهش‌هایی که به این حوزه پرداخته‌اند، می‌توان مواردی را که در ادامه ارائه شده است، نام برد.

علی افضل‌ی و اکرم مدنی (۱۳۹۹) در مقاله «کاربست نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری در ارزیابی کیفی ترجمهٔ عربی اشعار فریدون مشیری»، بخش‌هایی از ترجمهٔ اشعار فریدون مشیری در کتاب مختارات من الشعر الفارسی الحدیث از محمد نورالدین عبدالمنعم، که برگردان گزیده‌ای از اشعار معاصر فارسی به عربی است را از دید مطالعات توصیفی فرآیند-مدار ترجمه و با تکیه بر نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری بررسی کرده‌اند.

علی افضل‌ی و اکرم مدنی (۲۰۲۲) در مقاله «نقد و بررسی ترجمهٔ عربی شعر سهراب سپهری با تکیه بر نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری» بخش‌هایی از ترجمهٔ اشعار سهراب سپهری در کتاب مختارات من الشعر الفارسی الحدیث از محمد نورالدین عبدالمنعم را با تکیه بر نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری بررسی و از منظر مطالعات توصیفی فرآیند-مدار ترجمه واکاوی کرده‌اند.

فاضل عباس‌زاده (۱۴۰۰) در مقاله «نقد ترجمهٔ منظوم شواربی از غزل اول و سوم حافظ بر پایهٔ الگوی گیدئون توری» به بررسی ترجمهٔ منظوم امین الشورابی از غزل اول (الا یا ایها الساقی...) و سوم (اگر آن ترک شیرازی...) حافظ در پرتو دیدگاه مقصد‌گرایانه گیدئون توری می‌پردازد.

صادقی و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله «خوانشی معناشناختی از استعاره‌های مفهومی در اشعار خلیل مطران و گلچین گیلانی» به بررسی استعاره‌های مفهومی (جهتی، ساختاری و هستی‌شناختی) در اشعار خلیل مطران و گلچین گیلانی پرداخته تا ضمن بررسی میزان استفاده دو شاعر از این الگو، جهت‌گیری و سمت سوی دو شاعر را در استفاده از این تصاویر بشناسد.

محمود حسن آبادی و زهرا سجادی (۱۳۹۲) در مقاله «گهرهای فراوان بر بام شعر گلچین بررسی و تحلیل عواطف و درون مایه‌های شعر گلچین گیلانی» ابتدا مختصری از زندگی گلچین گیلانی را بررسی کرده و سپس همراه با شاهد مثال‌هایی به روش توصیفی به عواطف و درون مایه‌های شعر گلچین از جمله عشق، غم و اندوه، امید و نومی‌دی، یادها و خاطره‌ها، وطن، تقدیر، مرگ و زندگی و راز هستی پرداخته‌اند.

بهرز قربان زاده (۱۳۹۵) در مقاله «تلاش‌های محمد نورالدین عبدالمنعم در ترویج و گسترش زبان و ادب فارسی در مصر» به طور مستقل به آثار عبدالمنعم پرداخته و فقط خدمات وی را در ترویج زبان فارسی در جهان عرب بخصوص مصر ستوده است.

بررسی پژوهش‌های موجود در حوزه ترجمه اشعار معاصر فارسی به عربی نشانگر آن است که هیچ کتاب، مقاله یا پژوهش مستقلی در زمینه نقد کیفی ترجمه اشعار گلچین گیلانی به عربی براساس نظریه گیدئون توری نوشته نشده است.

اهداف و ضرورت پژوهش از قرار زیر است:

از آنجایی که پژوهش و تحقیقات زیادی در این زمینه صورت نگرفته با بررسی ترجمه اشعار گلچین گیلانی بر آنیم تا بررسی کنیم آیا مترجم توانسته بین شعر اصلی و متن مقصد تعادل کامل برقرار کند یا خیر؟

۳. زندگینامه گلچین گیلانی

مجدالدین میرفخرایی (۱۲۸۸-۱۳۵۱) در رشت چشم به جهان گشود. وی دوره ابتدایی را در همان شهر گذراند، سپس برای ادامه تحصیل به تهران رفته و در دبیرستان «دارالفنون» شاگرد استادانی چون عباس اقبال آشتیانی و حسن وحید دستگردی شد (پیشقدم، ۱۳۹۴: ۲۵۹). این شاعر گیلانی پس از تحصیل در رشته زبان و ادبیات فرانسه، فلسفه و علوم تربیتی در «دارالمعلمین عالی» به انگلستان رفت و تا پایان عمر در آنجا ماند. او سه بار ازدواج کرد، اما در دو ازدواج اول خود تجربه تلخ جدایی را داشت و تنها با ازدواج سوم به آرامش نسبی رسید. وی درگذشت زودهنگام داشت (همان: ۲۶۲). شعر گلچین گیلانی از بُعد مضمون و شکل با شعر سنتی متفاوت است. سبک شعری او نزدیک به شعر نیما یوشیج است و همیشه علاقمند به توصیف طبیعت بوده که این در نتیجه تأثیر او از طبیعت گیلان است. او در شعر خود وزن‌های عروضی و قافیه را رعایت می‌کند (عبدالمنعم، ۲۰۰۹: ۳۲۱).

۴. محمد نورالدین عبد المنعم و کتاب *مختارات من الشعر الفارسی الحديث*

محمد نورالدین عبد المنعم، مترجم و پژوهشگر فارسی اهل مصر در سال ۱۹۴۱ میلادی (۱۳۶۰ هجری قمری) در قاهره به دنیا آمد. او به‌طور چشمگیری در نشر ادب فارسی در مصر فعال بوده و به عنوان ادامه‌دهنده راه عبدالوهاب عزام شناخته می‌شود. وی در اثر خود با عنوان «مختارات من الشعر الفارسی الحديث»، تحت نظارت جابر عصفور، اشعار ۳۱ شاعر معاصر فارسی را ترجمه کرده است. در این میان، تعریب چهار سروده از فروغ فرخزاد از جمله «آفتاب می‌شود» را ارائه داده است. عبد المنعم در مقدمه ترجمه خود به استفاده از ترجمه‌های انگلیسی و دیگر ترجمه‌ها اشاره کرده تا ترجمه‌ای دقیق و وفادار ارائه دهد. عبد المنعم در آثار دیگری نیز به برگردان شاهکارهایی از ادب فارسی پرداخته است که مجموعه‌های «جوله فی ریاض الأدب الفارسی» با همکاری محمد بدیع جمعه «فن الغزل: مختارات من الغزلیات الفارسیة» و «آخر جرعة فی هذه الكأس» از آن جمله به شمار می‌آید (شهبازی، ۱۴۰۰: ۲۵۴-۲۵۵).

۵. نظریه گیدئون توری

گیدئون توری (۱۹۴۲-۲۰۱۶) در شهر حیفا فلسطین به دنیا آمد. استاد ترجمه‌شناسی و ادبیات تطبیقی بود و از پیشگامان مطالعات توصیفی ترجمه در دنیا به شمار می‌رود (افضلی، مدنی، ۱۳۹۹: ۴۰). نظریات ترجمه در دوره معاصر به دو گروه، نظریات مقصدگرا و مبدأگرا تقسیم می‌شود. نظریه گیدئون توری در این باب، یکی از رویکردهای مقصدگرا به شمار می‌رود.

به اعتقاد گیدئون توری، ترجمه رفتاری مبتنی بر هنجار است: مترجم در جریان آموزش‌های مستقیم و غیرمستقیم خود، هنجارهای زبانی، فرهنگی و اجتماعی متداول میان مترجمان عصر خود را می‌آموزد و آن‌ها را آگاهانه یا ناآگاهانه در شیوه ترجمه خویش به کار می‌برد؛ به عبارت دیگر، ترجمه تحت تأثیر محدودیت‌های زبانی، اجتماعی و فرهنگی که فرهنگ مقصد بر ترجمه اعمال می‌کند، صورت می‌گیرد. با این حال، به اعتقاد توری، مترجمان در پذیرش یا رد هنجارها آزادی دارند هرچند که عموماً تمایل دارند از هنجارها تبعیت کنند؛ چون تبعیت از هنجارها پاداش به دنبال دارد و نقض هنجارها ممکن

است با طرد و مخالفت روبه‌رو شود (خزاعی‌فرید و قاضی‌زاده، ۱۳۹۴: ۸۳). مترجم نباید به ترجمه با روشی ثابت و ایستا پردازد، بلکه باید با توجه به هنجارهای زبان مبدأ، معادل‌های مناسب را در قالب بیان یا ساختار زبان مقصد انتخاب کند تا به نتیجه‌ای نزدیک‌تر به متن اصلی دست یابد (معروف، ۱۳۹۲: ۲۶).

توری در مورد اهمیت هنجارها در ترجمه می‌گوید: «فعالیت‌های ترجمه‌ای را باید جزء اموری قلمداد کرد که اهمیت فرهنگی دارند. در نتیجه مترجم بودن بیش از هر چیز برابر است با توانایی ایفا کردن نقشی اجتماعی به گونه‌ای که مناسب با حیطه عمل آن تصور می‌شود» (شمس‌آبادی و افضلی، ۱۳۹۴: ۱۴۸). توری این هنجارها را به سه دسته هنجارهای آغازین، هنجارهای مقدماتی و هنجارهای عملیاتی تقسیم‌بندی می‌کند که در ادامه اشاره مختصری هر یک از این هنجارها صورت می‌گیرد.

۱-۵. هنجارهای آغازین

از دیدگاه توری هر زبان یا متن از لحاظ ساختار، دایره واژگان و هنجارها و... با دیگر زبان‌ها و متون متفاوت است؛ از این رو، باید طیفی برای ترجمه در نظر گرفت که در یک سوی آن پذیرش کامل در فرهنگ مقصد و در سوی دیگرش کفایت کامل برای برابری با متن مبدأ قرار دارد. وی معتقد است ترجمه همواره بین این دو قطب قرار می‌گیرد؛ یعنی نه کاملاً، از سوی فرهنگ مقصد پذیرفته و نه در برابر متن اصلی از کفایت کامل برخوردار می‌شود (راسخ‌مهند، ۱۳۸۱: ۱۱۸).

۲-۵. هنجارهای مقدماتی

هنجارهای مقدماتی از یکسو به وجود و ماهیت سیاست‌های ترجمه و از دیگر سو به صراحت و بی‌واسطه‌گی ترجمه مربوط می‌شود و به آستانه تحمیلی می‌پردازد که در ترجمه یک متن به زبان دیگر باید رعایت شود. در این زمینه باید به سؤالاتی از این قبیل پاسخ داد: آیا روی آوردن به ترجمه غیرمستقیم مجاز است؟ چنین ترجمه‌ای چه نوع منبع و متن یا کدام دوره زمانی را دربر می‌گیرد؟ محدودیت‌ها، ترجیحات و میزان تساهل در این شکل از ترجمه چیست یا به چه میزان است؟ واسطه‌گری میان زبان‌ها به چه نحوی به انجام می‌رسد؟ و... (همشهری آنلاین).

۳-۵. هنجارهای عملیاتی

هنجارهای عملیاتی در ساختاردهی به متون و صورت‌بندی‌های زبانی نقش دارند. بنابراین، رابطه میان زبان مبدأ و مقصد مستقیماً یا به شکلی غیرمستقیم تابع هنجارهای عملیاتی است. به دیگر سخن، تغییر و عدم تغییر، هر دو وابسته به این نوع هنجارها هستند و این یعنی آنچه باید از متن حذف یا به آن افزوده شود و تغییر محل مطالب و بخش‌های یک متن هم تحت تأثیر هنجارها به وقوع می‌پیوندد (همشهری آنلاین).

توری بنابر هنجارهای بیان شده دو قانون برای ترجمه در نظر می‌گیرد: قانون استانداردسازی / معیارسازی و قانون تداخل. همان‌طور که از نام استانداردسازی برمی‌آید؛ یعنی استاندارد کردن یک ویژگی مختص متن مبدأ در متن مقصد به صورتی که روابط متنی موجود در متن مبدأ به منظور ساده‌سازی و رفع ابهام تا حد حذف با یک ویژگی متن مقصد جایگزین شود. این قانون را تبدیل هم می‌توان نامید. اعتقاد توری بر این است که ترجمه مانند هر انتقال دیگر نیازمند این است که پایایی تحت تأثیر تبدیل باشد. قانون تداخل را هم به انتقال ساختار متن مبدأ به زبان مقصد تعریف کرده‌اند که بیشتر در سطح نحوی و واژگانی نمود پیدا می‌کند (افضلی و مدنی، ۱۴۰۱: ۲۱۴). در ادامه، پرداختن به دو نکته درباره موسیقی شعر و جنبه‌های فرهنگی در ترجمه آن ضروری به نظر می‌رسد.

۶. نقش موسیقی در شعر و انتقال احساس

موسیقی در شعر از اجزای اصلی است که به انتقال احساسات شاعر و بهبود زیبایی‌شناسی متن کمک می‌کند. آهنگ و ریتم در زبان مبدأ به گونه‌ای تنظیم شده‌اند که همخوانی و هم‌آوایی میان واژگان به وجود می‌آورد و احساس خاصی را به خواننده منتقل می‌کند. در ترجمه، حفظ این جنبه اغلب دشوار است؛ زیرا الگوهای وزنی و آوایی زبان مقصد ممکن است با زبان مبدأ همخوانی نداشته باشند. بررسی ترجمه‌های موجود و پیشنهاد ترجمه‌های جدید بدون توجه به این نقش موسیقایی، می‌تواند از کیفیت انتقال احساس در ترجمه بکاهد؛ «از این رو است که قدمایی همچون عمرو بن جاحظ و معاصرانی همچون شفیعی کدکنی ترجمه شعر را ناممکن می‌دانند. برخی نیز همچون پاز^۱ ترجمه این نوع قالب بیانی

1. Pazz

را ممکن دانسته‌اند و برای آن چهارچوب‌ها و روش‌های مختلفی را عنوان کرده‌اند» (مزرعه و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۸).

۷. شعر «خانه ویران» (گلچین گیلانی)

شعر فارسی

ترجمه عربی

از خانه تار و نیمه ویران	جاء صوت مؤلم من منزل مظلم شبه خرب
آواز جگر خراش برخاست	
رفتم به درون آن شتابان	فدلفت إلى داخله. مسرعاً
فریاد زدم:	وناديت قائلاً :
کسی در اینجاست؟	هل من أحد هنا ؟
دادم به زمین و آسمان گوش	وأصغيت إلى الأرض والسماء
ایوان و اتاق و پله و بام	وكانت ساحة المنزل والغرف والسلالم والسقف
خاموش چو گور تیره خاموش	صامتة كقبر مظلم ساكن
آرام چو چشم مرده آرام	هادئة كعين ميت
از پنجره دیدم آسمان را	وشاهدت السماء من خلال النافذة
پوشیده ز ابر پاره پاره	وقد غطتها السحب قطعاً قطعاً
همراه یکی دو تا ستاره	وظهر جزء من القمر
مه می شد ناپدید و پیدا	مع نجمة أو نجمتين
رومیزی، فرش، پاره پاره	وسجادة وستارة ووصلة قماش
آجر، گچ، گل، به هر کناره	ولبنة وجص وطين
چون بوم سیاه چشم بسته	وساعة ذات زجاج محطم

ساعت با شیشه شکسته	کأنها بومة سوداء مغمضة العينين
این دست بریده روی دیوار	وهذه المقطوعة اليد فوق الجدار
می‌زد پیوسته زنگ هستی	كانت تدق دائما. اجرس الوجود
وقت کر با دراز دستی	وقد أسكتها الوقت الأصم
لالش کرد و فکندش از کار	بيده الطولى وعطلها عن العمل
بالش‌ها زیر پایه تخت	والوسائد تحت أرجل السرير
رخساره سیاه کرده از دود	صارت ملوثة بالدخان
این مرده مومیایی سخت	وهذه المومياء الخشنة
نام دیرینه‌اش دُشک بود	كان اسمها سابقا حشية
رفتم، بشتاب، روی ایوان	فذهبت مسرعا إلى ساحة المنزل
فریاد زدم دوباره: این کیست؟	وناديت من جديد : من هذا ؟
یک میز، سه صندلی، سه فنجان	و وجدت طاولة، وثلاثة كراسي، وثلاثة فناجين
اینجا یک خانواده می‌زیست	هنا كانت تعيش أسرة
یک گربه سیاه و ترس انگیز	وحول أرجل الطاولة قطرة سوداء مرعبة
لاغر، نازک چو چوب کبریت	نحيفة رقيقة مثل عود الكبريت
دم چون نخ گرد، پایه میز	ذيلها كخيطة رفيع
با پنجه و روی و موی عفریت	ذات مخالب ووجه وشعر كالعفريت
چشمش: دو ستاره در بن چاه	عيناها : « نجمتان في قاع بئر
پایش: موهای ایستاده	قدماها : ذواتا شعر منتصب

! گویی، می گفت، در دلش: آه
 وکأنها کانت تقول فی نفسها : عجباً
 بیگانه!... کجاست خانواده؟
 إنه غریب.. فأین الأسرة ؟

(عبدالمنعم، ۲۰۰۹: ۳۳۲-۳۳۵)

در خصوص تحلیل شعر «خانه ویران» تلاش می شود تا از سه منظر هنجارهای مقدماتی (تعبیر فرهنگی)، هنجارهای آغازین (مفاهیم استعاری) و هنجارهای آغازین (ساختار موسیقایی) مورد بررسی قرار گیرد.

۷-۱. هنجارهای مقدماتی (انتقال تعبیر فرهنگی)

هنجارهای مقدماتی توری را می توان با تعبیر فرهنگی مرتبط دانست. طبق الگوی توری فرآیند ترجمه را تنها از طریق تحلیل متن ترجمه شده در درون بافت فرهنگی - زبانی می توان فهمید. توری استدلال می کند که ترجمه ها خودشان هویت ثابت ندارند؛ از آنجا که آنها همواره در معرض تأثیر عوامل بافتی اجتماعی - ادبی گوناگون قرار دارند باید به آنها طوری نگاه کرد که گویی هویت های چندگانه ای دارند که هر یک وابسته به نیروهای دخیل در فرآیند تصمیم گیری در زمانی خاص است (گنتزler، ۱۳۹۳: ۱۶۴). نیومارک در این خصوص نیز معتقد است: برای درک دقیق ترجمه باید میان فرهنگ مبدأ و مقصد پل زد و در عین حال احساس و مفهوم را به درستی منتقل کرد. نیومارک استراتژی هایی چون «ترجمه معنایی» و «ترجمه ارتباطی» را پیشنهاد می کند که هر کدام برای نوع خاصی از متون و شرایط مناسب اند. در این مورد، تعبیر فرهنگی نیاز به توجه ویژه ای دارند، چراکه ممکن است بار معنایی و احساسی آنها در فرهنگ مقصد قابل درک نباشد.

نیومارک در تعریف فرهنگ گفته است: «فرهنگ را روش زندگی و جلوه های خاص زندگی بشر به عنوان وسیله ای برای بیان می دانم و بین زبان فرهنگ و زبان جهانی تمیز قائل می شوم. کلماتی همچون «مردن»، «زندگی کردن»، «ستاره» و بیشتر کالاهای همچون آینه، میز و... واژه هایی جهانی هستند که در ترجمه آنها چالشی وجود ندارد، اما کلماتی همچون «بادهای موسمی»، «کلبه تابستانه روسیه» و... کلماتی هستند که وارد حیطه فرهنگ

شده‌اند و اگر بین دو فرهنگ زبان مبدأ و مقصد، مناسبت وجود نداشته باشد، مترجم در مواجهه با آن دچار چالشی بزرگ خواهد شد» (اسماعیلی و زنگویی، ۱۴۰۲: ۵۶).
نیومارک مقولات فرهنگی را به پنج دسته بوم‌شناسی، فرهنگ مادی، فرهنگ اجتماعی، نهادها و سازمان‌ها و حرکات گفتاری تقسیم می‌کند و یکی از شیوه‌های ترجمه مقوله‌های فرهنگی را نوشتن یادداشت‌ها، اضافات و توضیحات ذکر می‌کند (مزرعه و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۱).

۷-۲. تحلیل ترجمه اشعار

توری به این فرضیه قائل است که هیچ ترجمه‌ای را نمی‌توان کامل در فرهنگ مقصد پذیرفت؛ زیرا حاوی عناصر ساختاری و زبانی بیگانه است و هیچ ترجمه‌ای کاملاً با اصل یکسان نیست، چراکه در بافت فرهنگی دیگری شکل گرفته است (توری، ۱۹۸۰: ۱۳۷).
در بیت فارسی «از پنجره دیدم آسمان را، پوشیده ز ابر پاره پاره»، مفهوم «ابر پاره پاره» تصویری است که در ذهن خواننده ایرانی ایجاد می‌شود و حسی از یک فضای تقریباً ناامیدکننده را تداعی می‌کند. ترجمه عربی «وقد غطتها السحب قطعاً قطعاً» تلاش کرده تا همین مفهوم را به مخاطب عرب منتقل کند، اما تفاوت‌های فرهنگی و زبانی می‌تواند باعث کاهش شدت این تصویر در ذهن خواننده عرب‌زبان شود.

در ترجمه عربی عبارت «كأنها بومة سوداء مغمضة العينين» برای «چون بوم سیاه چشم بسته» استفاده شده است. بوم سیاه در فرهنگ فارسی به عنوان نمادی از شوم بودن و نحسی شناخته می‌شود (طبری، ۱۳۹۹: ۱۶۴) و به خوبی این حس را به خواننده منتقل می‌کند. در ترجمه عربی، استفاده از تشبیه مستقیم به بوم سیاه، نشان‌دهنده وفاداری مترجم به متن اصلی است، اما این ترجمه می‌تواند برای مخاطب عربی با توجه به تفاوت‌های فرهنگی، معنای متفاوتی داشته باشد و ممکن است به اندازه متن اصلی تأثیرگذار نباشد. این انتخاب نحوی و معنایی نشان‌دهنده تلاش مترجم برای حفظ معادل‌های مستقیم، اما با احتمال کاهش تأثیر احساسی متن در زبان مقصد است. همچنین مترجم با تبدیل اسم مفرد به مثنی «چشم» را به «العينين» ترجمه کرده که این قانون را جایگزینی یا تبدیل می‌نامند.

علاوه بر این، «حشیه» که در فارسی به معنای «دُشک» است، در زبان عربی به معنای دیگری منتقل می‌شود و ممکن است بار فرهنگی متن اصلی را از دست بدهد. این نشان می‌دهد که مترجم برای ایجاد تطابق فرهنگی و زبانی، تغییراتی در انتخاب واژگان انجام داده است که این قانون را جایگزینی یا تبدیل می‌نامند. در متن فارسی حس غم و نابودی را به خوبی منتقل می‌کند. در ترجمه عربی، این حس همچنان باقی مانده است، لحن و تصویر سازی متفاوتی ایجاد شده است. این تغییر در ساختار و واژگان ممکن است بر لحن و سبک متن تأثیر بگذارد و از این رو، مترجم برای حفظ روانی و قابل درک بودن متن، تغییرات عملیاتی در ترجمه انجام داده است. اعتقاد توری بر این است که ترجمه مانند هر انتقال دیگری نیازمند این است که پایانی تحت تأثیر تبدیل باشد (توری، ۱۹۸۰: ۹۴).

۷-۳. هنجارهای عملیاتی (ساختارهای استعاری)

هنجار عملیاتی توری را می‌توان با عبارت‌های استعاری مرتبط دانست؛ زیرا مترجم در طول فرآیند ترجمه باید تصمیم بگیرد آیا استعاره‌های متن مبدأ را حفظ کند یا آن‌ها را به شیوه‌ای سازگارتر با فرهنگ مقصد بازنویسی کند. این موضوع به توانایی مترجم در تبیین ظرایف معنایی و زیبایی‌شناسی شعر بستگی دارد. در این خصوص، نیومارک نیز استعاره را ترجمه‌پذیر می‌داند؛ هرچند که او نیز استعاره‌هایی که وابسته به فرهنگی خاص بوده را چالشی فراوی ترجمه می‌داند. با این حال با تجزیه استعاره به تصویر، شی و معنا، رویه‌هایی را برای ترجمه استعاره ارائه می‌دهد و معتقد است که مشابهت رابطه میان این سه بخش در دو زبان مبدأ و مقصد، ترجمه‌پذیری استعاره را ممکن می‌کند (همایونی و فولادی، ۱۴۰۱: ۲۶۰).

۷-۳-۱. تحلیل ترجمه اشعار

در انتقال معنای ضمنی «خانه تار و نیمه ویران» در فارسی، این عبارت ترکیبی از دو توصیف است که یک تصویر واضح و کامل از وضعیت خانه ارائه می‌دهد. در ترجمه عربی، «منزل مظلم شبه خرب» به کار رفته است که تقریباً همان معنا را می‌رساند، اما «شبه خرب» به جای «نیمه ویران» ممکن است تا حدی از واقع‌گرایی صحنه بکاهد. در عربی، «نیمه ویران» می‌تواند به «منزل متهدم جزئیاً» ترجمه شود که به واقعیت نزدیک‌تر است.

یکی از مشکلات اصلی در ترجمه این ابیات، انتقال احساسات نهفته در متن فارسی به زبان عربی است. به عنوان مثال، عبارت «خاموش چو گور تیره خاموش» در ترجمه به «صامتة کقبر مظلم ساکن» تبدیل شده است. در اینجا، مفهوم «گور تیره» در فارسی دارای بار معنایی عمیقی است که به طور کامل به عربی منتقل نشده است. در فارسی، این تعبیر به حس مرگ و عدم وجود حیات اشاره دارد در حالی که «قبر مظلم» در عربی به وضوح مشابه نیست.

مترجم از عبارت «قطعا قطعا» استفاده کرده است که به معنای «پاره پاره بودن» است، اما تأثیر تصویری و احساس بصری واژه فارسی را ندارد. در فارسی، این واژه به نوعی به حس فروپاشی و پراکندگی اشاره دارد در حالی که معادل عربی بیشتر به صورت یک توصیف ساده از تکه‌های ابر باقی مانده است.

توری معتقد است مترجم می‌تواند در عین تن دادن به هنجارهای فرهنگی متن مبدأ هنجارهای فرهنگ مقصد را هم به کار گیرد و ترکیبی از هر دو را در ترجمه خود وارد سازد (گنتزler، ۱۳۹۳: ۲۰۴).

در بیت فارسی «همراه یکی دو تا ستاره مه می‌شد ناپدید و پیدا»، تصویرسازی‌ای که از حضور ستاره‌ها در کنار ماه همراه با تأثیر مه ارائه شده است، یک تصویر شاعرانه و مرموز است که فضای شبانه را به خوبی توصیف می‌کند. مترجم در نسخه عربی با استفاده از عبارت «مع نجمة أو نجمتين» سعی کرده این تصویر را به طور مستقیم به زبان عربی منتقل کند، اما عدم اشاره مستقیم به «مه» در ترجمه عربی و جایگزینی آن با عبارتی ساده‌تر، نشان‌دهنده این است که مترجم به ترجمه ساده‌تر و قابل فهم‌تر برای مخاطب عربی تمایل دارد. این انتخاب ممکن است برای حفظ سادگی و روانی متن انجام شده باشد، اما به وضوح روی انتقال کامل بار تصویری و شاعرانه متن اصلی تأثیر گذاشته است.

همچنین واژه‌های «ناپدید و پیدا» یک تصویر متضاد و متغیر ایجاد می‌کنند که حس زودگذر و پویایی صحنه را به خواننده منتقل می‌کند. اما ترجمه عربی «و ظهر جزء من القمر مع نجمة أو نجمتين» بیشتر به یک توصیف ساده از وضعیت ماه و ستاره‌ها می‌پردازد و به وضوح از بازآفرینی حس «ناپدید و پیدا شدن» در فضای ترجمه عربی صرف‌نظر کرده است. این انتخاب، احتمالاً برای جلوگیری از پیچیدگی اضافی در ساختار جمله و حفظ شفافیت

و سادگی در ترجمه صورت گرفته است، اما نتیجه آن کاهش انتقال حس و فضای شعر اصلی است.

بیت «رومیزی، فرش، پاره پاره / آجر، گچ، گل، به هر کناره» تصاویری پراکنده و متنوع از یک محیط ویران شده ارائه می‌دهد. در ترجمه عربی، «وسجادة وستارة ووصله قماش ولبنة وجص وطین» به نوعی معادل‌سازی نزدیک به متن اصلی صورت گرفته است. مترجم تلاش کرده است تا به متن اصلی وفادار بماند، اما در انتقال حس تکه‌تکه بودن و پراکندگی اشیا به نوعی ناتوان بوده است. این نشان می‌دهد که مترجم تمایل دارد که به معنای نزدیک و کلمات مشابه در ترجمه پایبند باشد، اما در انتقال بار معنایی و احساسی خاص متن اصلی موفق نبوده است.

عبارات استعاری، در شعر فارسی گلچین گیلانی، یکی از ویژگی‌های برجسته متن هستند که باید با حساسیت بالایی ترجمه شوند. ترجمه عبدالمنعم در برخی موارد به اصل متن نزدیک است، اما گاهی استعاره‌ها به نثر نزدیک شده‌اند. به عنوان ترجمه عبارت «ساعت با شیشه شکسته / چون بوم سیاه چشم بسته»، عبدالمنعم در ترجمه این گونه آورده است: «ساعة ذات زجاج محطم / كأنها بومة سوداء مغمضة العينين». مترجم توانسته استعاره بوم سیاه را منتقل کند، اما حس تخریب و ناامیدی در متن فارسی در ترجمه کاهش یافته است. استفاده از ترکیباتی مانند: «ساعة سوداء كأنها بومة ميتة» می‌توانست حس عمیق‌تری ایجاد کند.

«جگر خراش» در فارسی حاوی بار معنایی سنگین و حسی از اندوه و درد عمیق است که به واسطه واژه «جگر خراش» شدت بیشتری پیدا کرده است. ترجمه آن به «صوت مؤلم» در عربی، اگرچه از نظر معنایی درست است، اما نمی‌تواند همان تأثیر عاطفی قوی را منتقل کند. در عربی، «صوت مؤلم» به یک صدای دردناک اشاره دارد که عمق و شدت درد را کاهش می‌دهد (الجوهری، ۱۴۳۰: ۵۱). پیشنهاد می‌شود برای حفظ شدت عاطفی متن فارسی، از عباراتی مانند «صوت ممزق للقلب» یا «صوت یدمی القلوب» استفاده شود که می‌تواند بار عاطفی بیشتری را منتقل کند.

به عنوان مثال در ترجمه «این دست بریده روی دیوار / می‌زد پیوسته زنگ هستی» که مفهوم دست بریده در فرهنگ فارسی نمادی از رنج و مرگ است، عبدالمنعم این گونه

ترجمه کرده است: «وهذه المقطوعة اليد فوق الجدار / كانت تدق دائماً جرس الوجود»، واژه المقطوعة اليد بسیار توصیفی است و حس استعاری فارسی را به خوبی منتقل نکرده است. در ارتباط با مقوله ترجمه فرهنگی، نیومارک بر انتخاب معادل‌های فرهنگی تأکید دارد که یا حس متن اصلی را منتقل کنند یا با فرهنگ مقصد سازگار باشند.

هرچند ترجمه موفق به انتقال این مفهوم شده، اما ممکن است برخی از بار احساسی و معنای ضمنی موجود در استعاره فارسی را از دست بدهد. «جرس الوجود» به اندازه «زنگ هستی» قدرتمند نباشد و شاید نتواند همان تأثیر عمیق را در ذهن خواننده عرب ایجاد کند. این نشان می‌دهد که مترجم وفادار به معنای نزدیک به متن اصلی است، بنابراین این انتخاب‌های نحوی نشان‌دهنده تلاش مترجم برای حفظ معادل‌های مستقیم با مقداری کاهش در تأثیر احساسی و بار معنایی متن اصلی است.

توری در مخالفت با نظریه مبدأ بنیادی، نظریه مقصد بنیادی را در ترجمه مطرح می‌کند که بر مفهوم تعادل به منزله الزامات بدهتی فرضی متمرکز نیست، بلکه بر روابط عملی ایجاد شده میان متن مبدأ و جانشین واقعی آن تمرکز دارد (گنتزلر، ۱۳۹۳: ۲۰۷).

در بیت فارسی «وقت کر با دراز دستی / لالش کرد و فکندش از کار» از ترکیب‌های استعاری «وقت کر» و «دراز دستی» استفاده شده که حاکی از یک نیروی ناپیدا و نیرومند است که ساعت را از کار انداخته است و در فرهنگ فارسی بار معنایی خاصی دارد که به نوعی از گذشت زمان بی‌رحمانه و بی‌احساس اشاره می‌کند. در ترجمه عربی، «وقد أسكتها الوقت الأصم / بیده الطولی وعطلها عن العمل» مترجم سعی کرده است این استعاره‌ها را با حفظ معنا و سبک ترجمه کند. با این حال، «الوقت الأصم» و «بیده الطولی» ممکن است در زبان عربی به اندازه فارسی تأثیرگذار نباشند. مترجم تلاش کرده تا وفادار به متن اصلی بماند و به همین دلیل، ممکن است بخشی از لایه‌های معنایی موجود در متن اصلی از دست برود. این نشان می‌دهد که مترجم در مواجهه با چالش‌های فرهنگی و زبانی، ترجیح داده است که از معادل‌هایی استفاده کند که به معنای اصلی نزدیک باشد؛ حتی اگر برخی از ظرافت‌های زبانی از دست بروند. این همان روشی است که نیومارک در ترجمه مقوله‌های فرهنگی پیشنهاد می‌دهد که مترجم باید توضیحات فرهنگی بیاورد تا تفاوت میان فرهنگ زبان مبدأ و مقصد را مشخص شود.

طبق هنجار متنی - زبانی توری وی نتوانسته معادل دقیقی برای واژگان مبدأ بیابد. در این باره توری معتقد است هر نظام زبانی و یا سنت متنی از نظر ساختار، گنجینه، هنجارهای کاربرد و... با بقیه متفاوت است (گنتزلر، ۱۳۹۳: ۱۶۳).

در این بخش از متن، مترجم تلاش کرده است تا فضای تاریک و حس مرگ‌آور موجود در شعر فارسی را به خوبی به زبان عربی منتقل کند. برای مثال، واژه «مومیایی» در ترجمه به «المومیاء الخشنة» تبدیل شده که معنای آن را به خوبی منتقل می‌کند، اما در مورد عبارت «رخساره سیاه کرده از دود» ترجمه «صارت ملوثة بالدخان» به کار برده شده که از لحاظ معنایی درست است، اما نمی‌تواند همان تأثیر قوی و تصویرگرانه متن فارسی را به مخاطب عرب منتقل کند. به این ترتیب، مترجم وفادار به متن اصلی است، اما به دلیل تفاوت‌های زبانی و فرهنگی، برخی از لایه‌های معنایی از دست رفته‌اند.

در عبارت «چشمش: دو ستاره در بن چاه»؛ این استعاره به شکلی زیبا، ترکیبی از روشنی و تاریکی را نشان می‌دهد که ترجمه عربی آن «عیناها: نجمتان فی قاع بئر» آمده است. این ترجمه دقیق است و حس استعاره به خوبی منتقل شده است.

۷-۴. هنجارهای آغازین (ساختار موسیقایی)

هنجار آغازین توری با ساختار موسیقایی شعر شباهت دارد؛ زیرا تصمیم مترجم در ترجمه موسیقی شعر (وزن، قافیه و آهنگ) به جهت گیری او وابسته است. اگر مترجم به متن مبدأ متعهد باشد، ممکن است تلاش کند موسیقی و آهنگ شعر را با دقت بیشتری منتقل کند. در مقابل، اگر به مخاطب مقصد توجه داشته باشد، ممکن است موسیقی متن را تغییر داده یا ساده‌تر کند تا با ذائقه فرهنگی مقصد هم‌خوان شود. شعر فارسی گلچین گیلانی دارای ریتم و موسیقی درونی قوی است که در انتقال احساس، نقش اساسی دارد.

۷-۴-۱. تحلیل ترجمه اشعار

در مورد موسیقی درونی (وزن و قافیه) در «رفتم به درون آن شتابان / فریاد زدم: کسی در اینجاست؟» قافیه‌پردازی بین «شتابان و در اینجاست» نوعی موسیقی هماهنگ در شعر ایجاد کرده است که مترجم این‌گونه ترجمه کرده است «فدلفت إلی داخله. مسرعاً / ونادیت

قائلاً: هل من أحد هنا؟» که واژه‌های «مسرعاً و هنا» به موسیقی متن نزدیک شده‌اند، اما قافیه و هماهنگی معنوی در متن عربی کمتر احساس می‌شود. اگر مترجم از ساختارهای قافیه‌دار عربی، مانند: «نادیت مسرعاً: أيها الساكن هنا؟» بهره می‌برد، موسیقی متن تقویت می‌شد.

در خصوص «تکرار و هماهنگی واژگان» در «خاموش چو گور تیره خاموش / آرام چو چشم مرده آرام»، تکرار واژگان «خاموش و آرام» تأثیر زیبایی‌شناختی و حس آرامش را دوچندان کرده است و مترجم این ترجمه را انتخاب کرده است: «کقبر مظلم ساکن / هادئة كعين ميت». استفاده از صامتة و ساکن مناسب است، اما تکرار واژگان معادل فارسی مانند: صامتة صامتة یا هادئة هادئة، می‌توانست موسیقی متن را بهتر منتقل کند. ترجمه عبدالمنعم با موارد حذف، افزایش، جابه‌جایی و تقطیع متنی‌ای که در ترجمه روا داشته است، تعادل میان شعر فارسی و ترجمه عربی را به طور متناسب برقرار نکرده است.

توری معتقد است هیچ ترجمه‌ای با پذیرش کامل فرهنگ مقصد روبه‌رو نخواهد شد؛ زیرا همواره اطلاعات و شکل‌های جدیدی به آن عرضه می‌کند که در نظام گیرنده ناآشنا هستند و هیچ ترجمه‌ای نیز در برابر متن اصلی از کفایت کامل بهره‌مند نیست؛ زیرا هنجارهای فرهنگی سبب می‌شود که ساختارهای زبان مبدأ در جریان ترجمه دچار چرخش شوند (گنتزler، ۱۳۹۳: ۲۰۵).

لحن و آهنگ بیت فارسی به گونه‌ای است که حس حرکت آرام و پیوسته شب و تغییرات طبیعی در آسمان را به تصویر می‌کشد. عدم اشاره به «مه» در ترجمه عربی باعث شده تا خواننده حس تغییرات جوی و پویایی طبیعت را به طور کامل دریافت نکند که می‌تواند باعث تغییر در حس و لحن اصلی شعر شود. این تحلیل نشان می‌دهد که چگونه انتخاب‌های مترجم در هنجارهای آغازین می‌تواند به تغییراتی در انتقال لحن، سبک و تصویرسازی منجر شود که در نهایت روی دریافت خواننده از متن مقصد تأثیرگذار است. در کل مترجم با تکیه بر متن مقصد و اصل مقبولیت الگوی هنجارهای توری، متن مبدأ را غرابت‌زدایی کرده است. توری با نگاه کردن به ترجمه از دریچه فرهنگ مقصد نشان می‌دهد که تعادل ترجمه‌ای نمی‌تواند آرمانی فرضی باشد، بلکه امری تجربی است (گنتزler، ۱۳۹۳: ۲۰۳).

استفاده از عبارت‌هایی مانند «وصله قماش» و «لبنة وجص وطین» به جای «پاره پاره / آجر، گچ، گل» می‌تواند از ریتم روان و یکنواخت متن اصلی بکاهد. بنابراین، در حالی که مترجم به لحن کلی متن وفادار بوده است، تفاوت در ساختارهای نحوی و واژگان مورد استفاده ممکن است باعث کاهش تأثیر کلی شعر بر خواننده شود. توری معتقد است که مترجم می‌تواند در عین تن دادن به هنجارهای فرهنگ مبدأ هنجارهای فرهنگ مقصد را هم به کار گیرد و ترکیبی از هر دو را در ترجمه خود وارد سازد.

لحن بیت فارسی با استفاده از ترکیب‌های استعاره «لالش کرد» و «فکندش از کار» حس توقف و ناگزیری را به خواننده منتقل می‌کند. مترجم در ترجمه عربی نیز سعی کرده است تا این لحن را حفظ کند، اما استفاده از ساختارهای مستقیم‌تر مانند «عطلها عن العمل» ممکن است حس پیچیدگی و قدرت متوقف‌کننده «فکندش از کار» را نداشته باشد. این نوع تغییرات در لحن و سبک نشان می‌دهد که مترجم برای حفظ روانی و قابل فهم بودن متن، تغییراتی در سبک و لحن ایجاد کرده است.

۸. بحث و نتیجه‌گیری

ترجمه عربی عبدالمنعم به طور کلی تلاش کرده است تا معانی و توصیف‌های اصلی متن فارسی را منتقل کند. با این حال، در برخی موارد نیاز به بهبود در انتخاب واژگان و توصیف‌ها وجود دارد. توجه به توصیف‌های دقیق‌تر، پیوندهای منطقی و استفاده از واژگان مناسب می‌تواند به وفاداری بیشتری به متن اصلی و احساسات آن کمک کند. همچنین مترجم با انتخاب‌های زبانی و ساختاری مناسب، توانسته است ترجمه‌ای دقیق و همگام با متن اصلی ارائه دهد. تغییرات کوچک در نحو و واژگان می‌تواند تأثیر زیادی بر حفظ لحن، سبک و تأثیر هنری متن اصلی داشته باشد. علاوه بر این، بر اهمیت توجه به تفاوت‌های فرهنگی در ترجمه تأکید شده است. مترجم تلاش کرده است توجه ویژه‌ای به نحوه انتقال استعاره‌ها و معانی ضمنی از زبان فارسی به زبان عربی داشته باشد، هرچند که تفاوت‌های فرهنگی و احساسی گاهی در ترجمه‌های مستقیم از فارسی به عربی از دست رفته است و نشان داده شده که چگونه این تفاوت‌ها می‌توانند بر درک و احساس خواننده

تأثیر بگذارند. مترجم در انتقال تصاویر نمادین و نحوه بازتاب آن‌ها در زبان مقصد تمرکز کرده است. انتخاب‌هایی که می‌تواند به نوعی تفاوت در لحن، ریتم و انتقال حس ایجاد کند. و در نهایت اینکه عبدالمنعم به نسبت خوبی معانی و احساسات اصلی متن فارسی را منتقل می‌کند و توانسته است حس تعجب و سردرگمی شخصیت را به تصویر بکشد و ترجمه اش با هنجارهای آغازین و مقدماتی مطابقت داشته باشد. شاید اگر از توصیف‌های دقیق‌تر برای تأکید بر احساسات درونی شخصیت و تأملات شاعر استفاده می‌کرد. ترجمه بی نقصی ارائه می‌داد که این امر می‌توانست از طریق استفاده از عبارات اضافی برای افزایش وضوح و انتقال بهتر معانی اصلی صورت پذیرد.

یکی از ابعاد دیگر نظریه نیومارک که می‌توان در تحلیل این ترجمه به کار برد، مفهوم «ترجمه تحت‌اللفظی تعدیل‌شده» است. بر اساس این دیدگاه، مترجم می‌تواند با استفاده از ترجمه‌ای که نزدیک به ساختارهای زبانی متن اصلی است، اما تعدیل‌هایی جزئی برای حفظ روانی و مفهوم انجام داده، به انتقال دقیق‌تری از معانی و عواطف متن اصلی دست یابد. این روش می‌توانست در بخش‌هایی که ساختار فارسی در ترجمه به عربی دشوار بوده، مؤثر واقع شود و به ایجاد تعادلی میان حفظ اصالت متن و تطبیق با زبان مقصد کمک کند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Sobhan Kavosi

<https://orcid.org/0000-0003-0399-2247>

منابع

- آذرتاش، آذرنوش. (۱۳۹۱). فرهنگ معاصر عربی فارسی. تهران: انتشارات نشر نی.
- اسماعیلی، سجاد و زنگویی، محمد. (۱۴۰۲). بررسی مقوله‌های فرهنگی و عناصر غیر کلامی در زیرنویس فیلم سینمایی «ملودی» بر اساس راهبردهای گاتلیب. دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، ۱۳(۲۹)، ۴۳-۷۴.
- Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2024.76611.1704>

- افضلی، علی و مدنی، اکرم. (۱۴۰۰). کاربست نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری در ارزیابی کیفی ترجمهٔ عربی اشعار سهراب سپهری. *فصلنامهٔ مطالعات ترجمه*، ۱۸(۶۳)، ۲۰۷-۲۲۶. Link:: <http://jcsfa.modares.ac.ir/article-39-58189-fa.html>
- پیشقدم، فرشته. (۱۳۹۴). نام آورن گیلان. قزوین: انتشارات افاقیا.
- الجوهري. (۱۴۳۰). *تاج اللغة و الصحاح العربية*. تصحيح: محمد تامر. قاهره: دارالحديث.
- خزائی فرید، علی و قاضی زاده، خلیل. (۱۳۹۴). تأثیر هنجارها بر روند ترجمه، مورد پژوهی: ترجمه‌های معاصر قرآن مجید. *فصلنامهٔ مطالعات زبان و ترجمه*، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، ۴۸(۳)، ۸۴-۱۰۱. Doi: <https://doi.org/10.22067/its.v48i3.47370>
- راسخ مهند، محمد. (۱۳۸۱). نقد و معرفی کتاب نظریه‌های ترجمه در عصر حاضر. *مجلهٔ زبان‌شناسی*، ۱۷(۱)، ۱۱۴-۱۲۰.
- السعيد جمال الدين، محمد. (۲۰۰۸). قرن و ربع قرن من الترجمة عن الفارسية. *أواصر*، (۱)، ۱۳۱-۱۳۶.
- شهبازی، علی اصغر. (۱۴۰۰). ارزیابی ترجمهٔ مجموعهٔ تولدی دیگر فروغ فرخزاد بر مبنای نظریهٔ تغییرات صوری کیتفورد (مورد پژوهی مقایسهٔ ترجمهٔ عبدالمنعم و العطار). *دوفصلنامهٔ پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۱(۲۵)، ۲۴۹-۲۸۳. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2022.67359.1617>
- شمس آبادی، حسین و افضلی، فرشته. (۱۳۹۴). ناهنجاری‌های واژگانی و مفهومی در ترجمهٔ متون داستانی و نمایشی از عربی به فارسی. *فصلنامهٔ پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۵(۱۲)، ۱۵۹-۱۸۴. Dor: [20.1001.1.22519017.1394.5.12.6.9](https://doi.org/10.22519017.1394.5.12.6.9)
- طبری، محمد بن جریر. (۱۳۹۹). *تاریخ بلعمی*، ترجمهٔ ابوعلی بلعمی. به تصحیح: ملک الشعراى بهار و محمد پروین گنابادی. تهران: انتشارات هرمس.
- قبنی، نزار. (۱۳۸۰). *بلقیس و شاعرانه‌های دیگر*. ترجمهٔ موسی بیدج. تهران: نشر ثالث.
- کاظمی نجف آبادی، سمیه و رحیمی خویگانی، محمد. (۱۳۹۶). بازتاب ترجمهٔ شعر معاصر فارسی در جهان عرب. *فصلنامهٔ پژوهش‌های ادبیات تطبیقی*، ۵(۱)، ۱۲۰-۱۵۶. Dor: 20.1001.1.23452366.1396.5.1.1.5
- گنتزله، ادوین. (۱۳۹۳). *نظریه‌های ترجمه در عصر حاضر*. ترجمهٔ علی صلح‌جو. چاپ دوم. تهران: انتشارات هرمس.
- گیدئون توری، ماهیت و نقش هنجارها در ترجمه. ترجمهٔ مهدی ابراهیمی، همشهری آنلاین، کد خبر: ۱۴۶۳۱۲.

معروف، یحیی. (۱۳۹۲). فن ترجمه: اصول نظری و عملی ترجمه از عربی به فارسی و از فارسی به عربی. چاپ یازدهم. تهران: انتشارات سمت.

متقی‌زاده، عیسی. (۱۳۸۸). فرهنگ عربی - فارسی فارسی - عربی. تهران: انتشارات موسسه فرهنگی مدرسه برهان.

مسعود، جبران. (۱۳۸۹). فرهنگ القباپی، الرائد عربی - فارسی. ترجمه رضا انزابی نژاد. مشهد: به نشر وابسته به آستان قدس رضوی.

مزرعه، الهام، دیباجی، سید ابراهیم و دهقان ضاد، رسول. (۱۳۹۹). چالش‌های موسیقی داخلی شعر نو عربی در ترجمه به فارسی. دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، ۱۰(۲۲)، ۹۷-۱۲۰.

Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2020.51602.1465>

میرفخرایی، مجدالدین. (۱۳۸۹). مجموعه اشعار گلچین گیلانی. گردآوردی کامیار عابدی. رشت: انتشارات فرهنگ ایلیا.

نورالدین عبدالمنعم، محمد. (۲۰۰۹). مختارات من الشعر الفارسی الحديث. القاهرة: المركز القومي للترجمة.

همایونی، سعداله و فولادی، مریم. (۱۴۰۱). تحلیل نقش صورت‌بندهای زبانی و حوزه‌های فرهنگی در ترجمه ترکیب‌های استعاری. دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات

عربی، ۱۲(۲۷)، ۲۵۳-۲۷۷. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2023.70653.1652>

Translated References to English

Azar Tash, A. (2012). *Persian Arabic Contemporary Culture*. Tehran: Nashr-e Ney Publishing. [In Persian]

Esmaili, S., and Zangoei, M. (2024). Investigating Cultural Categories and Non-verbal Elements in the Arabic Subtitles of the Movie «Melody» Based on Gottlieb's Strategies. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 13(29), 43-74. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2024.76611.1704> [In Persian]

Afzali, A., and Madani, A. (2021). Applying Gideon Thouri Norms Theory to Qualitative Evaluation of Translation of Persian Poems into Arabic (Case Study: Poetry of Ferydoun Moshiri). *Persian and Arabic Adaptive Researches*, 5(7), 39-58. Url: <http://jcsfa.modares.ac.ir/article-39-58189-fa.html> [In Persian]

Pishgadham, F. (2014). *Nam Avaran Gilan*. Qazvin: Acacia. [In Persian]

- Al-Johari. (2008). *Taj al-Lugha wa al-Sahah al-Arabiya*, revised by: Muhammad Tamer, Cairo: Dar al-Hadit. [In Arabic]
- Khazaei F, A., and Ghazizadeh, K. (2014). The Effects of Norms on Translation Practice: A Case Study of Contemporary Translations of the Quran. *Language and Translation Studies (LTS)*, 48(3), 83-101. Doi: <https://doi.org/10.22067/lts.v48i3.47370> [In Persian]
- Rasekh Mohammad, M. (2002). Criticism and introduction of the book Translation theories in the present era. *Journal of Linguistics*, 17(1), 114-120 [In Persian]
- Al-Saeed J. (2008). A Century and a Quarter of a Century of Translation from Persian. *Awassr*, First Issue, 131-136. [In Arabic]
- Shahbazi, A. (2021). An Analysis of Forough Farrokhzad's «Tavallod-i-Digar» Based on Catford's Imaginative Translational Shifts Theory (a Comparative Case Study of Abdolmona-em and al-Attar Translations). *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 11(25), 249-283. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2022.67359.1617> [In Persian]
- Shamsabadi, H., and Afzali, F. (2014). Lexical and conceptual anomalies in the translation of fiction and dramatic texts from Arabic to Persian. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 5(12), 159-182. Dor: [20.1001.1.22519017.1394.5.12.6.9](https://doi.org/10.22519017.1394.5.12.6.9) [In Persian]
- Tabari, Muhammad bin Jarir. (2019). *History of Balami*. Translated by: Abu Ali Balami, corrected by: Malik al-Shu'arai Bahar and Mohammad Parvin Gonabadi. Tehran: Hermes Publications [In Persian]
- Qabbani, N. (2001). *Balqis and other poetics*. Translated by Musa Bidej, Tehran: Nashr-e Thaleth. [In Arabic]
- Kazemi Najafabadi, S., and Mohammad, R. K. (2016). Reflections on the Translation of Contemporary Persian Poetry. *Comparative Literature Research*, 5(1), 120-157. Dor: 20.1001.1.23452366.1396.5.1.1.5 [In Persian]
- Gentzler, E. (2013). *Translation theories in the present era*, translation: Ali Salahjo, second edition. Tehran: Hermes Publications. [In Persian]
- Gideon T. the nature and role of norms in translation. Translated by Mehdi Ebrahimi, Hamshahri Online, news code: 146312. Url: <https://www.hamshahrionline.ir/news> [In Persian]

- Maroof, Y. (2012). *The art of translation: theoretical and practical principles of translation from Arabic to Persian and from Persian to Arabic*. 11th edition. Tehran: Samit Publications. [In Persian]
- Motaghizadeh, I. (2009). *Farhang Arabic-Farsi Farsi-Arabic*. Tehran: Shabak Publications. [In Persian]
- Masoud, G. (2010). *Alphabetical dictionary*. Arabic-Persian al-Raed. Translated by Reza Anzabinejad. Mashhad: Publishing Affiliates of Astan Quds Razavi [In Persian]
- Mazraeh, E., Dibaji, S. E., and Dehghan Zad, R. (2020). Challenges of Internal Music of Arabic Modern Poetry and its Difficulties in Persian Translation. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 10(22), 97–120. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2020.51602.1465> [In Persian]
- Mirfakhrai, Mojaduddin. (2010). *A collection of poems by Golchin Gilani*, compiled by Kamiyar Abedi. Tehran: Farhang Ilia Publications. [In Persian]
- Ghorbanzadeh, B. (2015). *Abdul Moneim's efforts in promoting Persian language and literature in Egypt*, the 11th meeting of the International Association for the Promotion of Persian Language and Literature of Gilan University, 838-853. [In Persian]
- Nour al-Din Abdul Moneim, M. (2009). *Selections from Modern Persian Poetry*, Cairo: National Center for Translation. [In Arabic]
- Nour El-Din Abdul Moneim, M. (2013). *A Tour in the Garden of Persian Literature*, Supreme Council of Culture. Cairo: Egyptian General Book Authority. [In Arabic]
- Homayouni, S., and Fouladi, M. (2023). An Analysis of the Role of Linguistic Configurations and Cultural Domains in Translating Metaphorical Expressions. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 12(27), 253–277. Doi: <https://doi.org/10.22054/rctall.2023.70653.1652> [In Persian]

استناد به این مقاله: کاوسی، سبحان. (۱۴۰۳). کاربرد نظریهٔ هنجارهای گیدئون توری و نیومارک در نقد برگردان عربی گزیده‌ای از اشعار گلچین گیلانی توسط محمد نورالدین عبدالمنعم (بررسی موردی شعر خانه ویران). *دوفصلنامهٔ پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۴ (۳۱)، ۹۹–۱۲۸. doi: 10.22054/rctall.2025.82043.1754

Translation Researches in the Arabic Language and Literature is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.